

روسپیگری: قوانین، واقعیت‌ها*

جک موریس

مترجم: حمزه زینالی**

سیاست کشورها در زمینه روسپیگری، لزوماً بر رویه‌های عملی مسئولان رسمی در مورد این پدیده اجتماعی، تاثیر مستقیم نمی‌گذارد. در واقع همیشه بین فعالیت دستگاه‌های اجرایی (به منظور برخورد و کنترل روسپیان) و ضوابط و قوانین جاری در این زمینه کم و بیش شکاف بوده است. در این مقاله نویسنده با مروری بر سیاست‌های قانونی و رویه‌های عملی ۱۴ کشور جهان، تلاش کرده تا وجوه اشتراک و افتراق قوانین و همچنین اقدامات عملی آنها را روشن کند. پیش‌گفتار مترجم مقاله نیز به برخی ویژگی‌های قوانین حقوقی در زمینه روسپیگری در ایران اشاره دارد.

پیش‌گفتار مترجم

نظام بخشی به روابط و مناسبات جنسی و تعیین محدوده‌ها و قلمروهای این عرصه، از ابتدای شکل‌گیری جوامع بشری ذهن انسانها را به خود مشغول ساخته است. مراجعه به قوانین باستانی نظیر قوانین حمورابی و هیتی‌ها، آشکار می‌سازد که نظم بخشی به روابط جنسی در قالب نرم‌های قانونی بسیار مورد توجه قانونگذاران باستانی بوده است. اما آنچه بیش از همه جلب توجه می‌نماید، سختگیری‌های گسترده و یا به عبارتی گستردگی قلمرو ممنوعیت‌ها در عرصه روابط جنسی می‌باشد.

با ظهور ادیان الهی از جمله یهود و مسیح و اسلام، بسیاری از هنجارها و قالب‌های عرفی

* Prostitution and The law-The facts / source: http://W.W.W.newit.org/issue_252/facts.htm.

** کارشناس ارشد حقوق کیفری و جرم‌شناسی

و سنت‌های حاکم بر جوامع صبغه مذهبی به خود می‌گیرند و دین به ترسیم نظام هنجاری دقیق در عرصه روابط جنسی دست می‌زند و تجاوز به حدود شرعی مقرر در این قلمرو، با ضمانت‌های اجرایی سنگین پاسخ داده می‌شود.

با وقوع انقلاب صنعتی و رنسانس علمی و فرهنگی و اجتماعی و تسلطه آموزه جدایی دین از سیاست در جهان غرب و ظهور آموزه‌های لیبرالی و اومانیستی، شاهد تحولات و تغییرات گسترده‌ای در محدوده مداخله دولت‌ها در آزادی‌های فردی افراد هستیم. روابط و مناسبات جنسی نیز از تغییرات فوق بی نصیب نمی‌ماند.

با به رسمیت شناختن روسپیگری و هم جنس بازی، دایره شمول جرایم جنسی در غرب محدود به جرایم جنسی نظیر زنا با محارم، زنا با صغار و زنا با عنف می‌شود. این «جرم زدایی»، بدون شک نتیجه جنبش آزاد سازی جنسی، طرد اخلاقیات کلاسیک، پذیرش اصل استقلال شخصیت فردی و حق متفاوت بودن افراد، تفکیک مفاهیم انحراف و گناه از جرم (که نتیجه آن خروج انحرافات و گناهان از قلمرو حقوق جزاست) می‌باشد. از همه مهمتر نتیجه سیطره این آموزه لیبرال در عرصه جرم انگاری‌ها می‌باشد که «ما جایی مجاز به محدود نمودن آزادی‌های افراد هستیم، که به آزادی دیگران لطمه وارد نماید». اثر مستقیم سیطره آموزه فوق، جرم‌زدایی از بسیاری جرایم (که به «جرایم بدون بزه دیده» معروف است) و رانده شدن آنها به حیطه مسائل خصوصی و شخصی افراد بود. محدود شدن دامنه جرایم جنسی نیز ناشی از تبعیت قانونگذاران بسیاری از کشورها از سیاست فوق می‌باشد. از طرف دیگر از کنار تغییر نگرشها و ارزشهای جوامع مختلف در روابط و مناسبات جنسی نمی‌توان بی تفاوت گذشت؛ چرا که اگر قانون جزای هر کشور را منعکس کننده ارزشهای بنیادین هر جامعه بدانیم، با تغییر ارزشهای جامعه و جایگزینی ارزشهای جدید، قانونگذاران (به خصوص در جوامع دموکراتیک) مجبور به اتخاذ سیاست‌های جدید همسر و هماهنگ با ارزشهای نوین در عرصه رفتارهای جنسی می‌گردند.

اما گذشته از محدودیت‌ها و مسائل نظری و فلسفی فوق، پاره‌ای محدودیت‌های عملی و تجربی در «جرم زدایی» از برخی جرایم جنسی، بی‌تاثیر نبوده است. از جمله مسائل و

مشکلات عملی می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود:

۱- جرم دانستن فحشا و روسپیگری با توجه به وجود عملی آن در جامعه، منجر به شکل‌گیری سازمانهای مجرمانه مخفی در پاسخ به این تقاضاس نامشروع می‌گردد و شرایط اقتصادی مطلوبی برای مرتکبان جرایم سازمان یافته، فراهم و این فعالیتهای پرسود غیر قابل کنترل می‌شده و مشمول مالیات نمی‌گردند. با توجه به واقعیت فوق بسیاری از کشورها با جرم ندانستن روسپیگری به تنظیم مقررات دقیق برای کنترل فاحشه خانه‌ها و اخذ مالیات از آنها اقدام نمودند.

۲- از آنجا که همیشه عده‌ای به دلیل پاره‌ای مسائل و مشکلات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی به روسپیگری روی می‌آورند و تقاضا برای آن نیز وجود دارد، جرم شناختن روسپیگری و نبود مراکز رسمی تحت نظارت دولت تجارت جنسی را به اماکن عمومی می‌کشاند که این نه تنها چهره زشتی به جامعه می‌دهد، بلکه امنیت و آسایش زنان و مردان سالم و عفیف را نیز در معرض خطر قرار می‌دهد. در همین راستا بسیاری از کشورها با به رسمیت شناختن روسپیگری، آن را مختص مکانها و زمانهای خاصی نموده‌اند و به جرم انگاری این عمل در مکانهای عمومی مبادرت ورزیده‌اند.

۳- مسئله مهم دیگر، معضل بیماری‌های جنسی و در رأس آنها ایدز می‌باشد. اگر روسپیگری جرم شناخته شود، به دلیل عدم نظارت دولت بر آن، سلامت جنسی و بهداشتی جامعه به شدت در معرض خطر قرار می‌گیرد. با توجه به این مسئله بسیاری از کشورها جرم ندانستن روسپیگری و نظارت بر فعالیتهای فاحشه خانه‌ها، داشتن کارت‌های بهداشت و سلامت و تمدید آنها در فواصل معین را برای روسپیان ضروری دانسته‌اند.

۴- اگر روسپیگری را جرم بدانیم، با توجه به عدم نظارت دولت بر این نوع فعالیت‌ها و غیر قانونی بودن اصل عمل، نهادهای حمایتی و قضایی به حقوق این افراد توجه نخواهند کرد و لذا این گروه بزهکاران (از نظر قانون) که در واقع بسیاری از آنها را نیاز به این عرصه کشانده و بزه دیده مناسبات و ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی حاکم بر جامعه می‌باشند، مورد سوء استفاده و استثمار قرار می‌گیرند. در همین راستا، برخی از کشورها با جرم ندانستن

روسیگیری، از حقوق روسپیان حمایت می‌کنند و خود آنها نیز از طریق نهادهای مدنی از حقوق خود دفاع می‌نمایند. در قوانین کیفری ایران قبل از انقلاب، با توجه به قانون مجازات عمومی مصوب ۱۳۰۴ و اصلاحات بعدی آن در سال ۱۳۱۲، روسپیگری رأساً جرم محسوب نمی‌گردید، اما معاونت و همدستی با یک زن برای ورود به این عرصه و راه اندازی فاحشه خانه جرم محسوب می‌شد. در ارتباط با تشویق و تحریک اطفال به فحشا و فساد و استفاده از آنها برای فحشا، قانونگذار قواعد دقیقی وضع نموده و در راستای حمایت از اطفال، به جرم انگاری‌های بسیار دست زده بود. در عمل نیز قبل از انقلاب روسپیگری در مکانهای خاصی وجود داشت.

در سال ۱۳۵۷ و پس از انقلاب اسلامی ایران، با تأسی به آموزه‌های دینی، قوانین کیفری ایران در حیطه جرایم جنسی با تغییرات بنیادی رو به رو گردید. روابط جنسی خارج از ضوابط شرعی و ازدواج، تحت عنوان جرم مطرح شد. به نظر می‌رسد قانونگذاران ایران با جرم انگاری رابطه جنسی بین مرد و زن (بدون جاری شدن صیغه ازدواج دائم یا موقت) هیچ تعریفی از روسپیگری ارائه نمی‌دهند.

متنی که پیش رو دارید به بررسی وضعیت قوانین و رویه علمی برخی کشورها با نظام‌های حقوقی گوناگون، در برخورد با این پدیده می‌پردازد، آنچه بیش از همه چیز در این بررسی مختصر جلب توجه می‌نماید، سعی و تلاش اکثر کشورهای جهان برای کاهش آثار و تبعات منفی و مخرب آن بر کل جامعه از طریق پذیرش مسئله فوق به عنوان یک واقعیت اجتماعی و تحت کنترل درآوردن و نظارت بر آن از طریق تنظیم مقررات دقیق می‌باشد.

مقدمه

قوانین مربوط به روسپیگری غیر منطقی و متناقض است. این قوانین، انعکاس آشفتگی حقوقدانان و مقامات درباره عملی است که آشکارا با سکس مرتبط می‌شود. تقریباً فاحشگی اطفال در همه جا غیر قانونی است، اما قانون در این زمینه تاثیر اندکی دارد. وضعیت قانونی

روسیبگری بزرگسالان، شامل دو طیف عمده می‌شود: ممنوعیت، که در چنین وضعیتی روسیبگری به سادگی به عنوان تجارت جنسی دوباره استقرار می‌یابد و ثبت که در این وضعیت، ایجاد کنترل‌های مطلوب شکست می‌خورد. در همه جای دنیا روسیبیان تحت تعقیب قرار می‌گیرند.

آرژانتین

سیاست قانونی: روسیبگری جرم نیست و مطابق با اصل ۱۹ قانون اساسی: اعمال خصوصی که به هیچ وجه تجاوز به نظم و اخلاقیات عمومی محسوب نمی‌گردند یا خسارتی به شخص ثالثی وارد نمی‌کنند، کنار گذاشته می‌شوند تا خداوند در مورد آنها قضاوت کند. اما درخواست فاحشگی^(۱)، معاونت یا همدستی با یک فاحشه^(۲) استفاده از درآمد آنها راه اندازی فاحشه خانه غیر قانونی است.

رویه عملی: به موجب احکام و یا دستوراتی که به صلاحدید پلیس صادر می‌گردند روسیبی‌ها بازداشت و جریمه یا به مدت ۲۱ روز زندانی می‌شوند.

برزیل

سیاست قانونی: روسیبگری غیر قانونی نیست، اما دایر نمودن هتل یا خانه‌ای برای اهداف روسیبگری، استفاده از درآمدهای یک روسیبی یا بهره برداری از اطفال برای فاحشگی غیرقانونی است.

رویه عملی: جامعه روسیبیان را تحمل می‌کند. اما مبدل پوشان جنسی (پوشیدن لباس

۱- Soliciting جرمی است که به موجب آن فاحشه‌ای شروع به شکار مشتریان در خیابان یا مکانهای عمومی می‌کند. همچنین شامل این عنوان مجرمانه می‌گردد که مردی به طور مکرر در یک مکان عمومی از زنی درخواست فاحشگی یا رفتارهای غیر اخلاقی نماید. (به نقل از: Oxford Dictionary Of Law, Oxford University Press, Second Edition, NewYork, 1990)

2. Aid or Abet a Prostitute.

جنس مخالف توسط زن یا مرد برای ارضای تمایلات جنسی) عموماً به دلیل تعدی به اخلاقیات عمومی بازداشت می‌شوند. همچنین تلقی از خود فروشی مردان همچون روسپیگری زنان است و یا به عنوان هم جنس بازی طبقه بندی می‌گردد.

کانادا

سیاست قانونی: روسپیگری در قانون کیفری کانادا جرم نیست. تدابیر خصوصی نسبت به آن قانونی، اما تقاضای فاحشگی به وسیله یک مرد یا زن، قوادی^(۱) و راه انداختن فاحشه خانه^(۲) به موجب قانون فدرال، غیر قانونی است.

رویه عملی: در برخی شهرها از آیین نامه‌های شهرداری مربوط به وقت گذرانی و مزاحمت عمومی، علیه فواحش استفاده می‌کنند در حالی که سازمان‌های حمایت از حقوق روسپی‌ها برای لغو قوانین مربوط به (منع) روسپیگری و قادر ساختن آنها به بهبود و توسعه شرایط کاریشان فعالیت و تلاش می‌نمایند.

مصر

سیاست قانونی: روسپیگری غیر قانونی و مجازات آن زندان است. طبق قوانین مصر اگر مردی به همراه یک زن روسپی دستگیر شود، زندانی نمی‌گردد؛ در عوض از شهادت او برای محکومیت و زندانی نمودن روسپی استفاده می‌گردد.

رویه عملی: فواحش از لحاظ اجتماعی افرادی طرد شده هستند و از وجهه عمومی برخوردار نیستند.

آلمان

سیاست قانونی: روسپیگری قانونی است و روسپیان ملزم به داشتن کارت‌های سلامت

هستند، اما به آنها اجازه برخورداری از بیمه سلامت داده نمی‌شود. فاحشه‌خانه‌ها در مناطق خاصی قرار دارند و فقط در ساعات معینی کار می‌کنند.

رویه عملی: زمانی که صاحب فاحشه‌خانه‌ای شرایط کاری خود را بهبود و توسعه بخشد، این امر به تظاهر به روسپیگری تلقی می‌شود و چنین افرادی را می‌توان تحت تعقیب قرار داد. یک جنبش حمایت از حقوق روسپیان فعال در شهر برلین مستقر است.

هند

سیاست قانونی: در این کشور روسپیگری غیرقانونی است و قوانین زیادی علیه تجارت جنسی وجود دارد. یکی از این قوانین مصوب ۱۹۸۵، در مورد حکم تحریم فاحشه‌های معبد (Devadasis) می‌باشد.

رویه عملی: با وجود قانونگذاری علیه این عمل، شبکه‌های سازمان یافته برای خرید و فروش زنان و دختران فعال هستند. فروش فاحشه در معابد هم ادامه دارد. هر نزدیکی جنسی خارج از عقاید قابل قبول (از لحاظ اجتماعی) احتمالاً روسپیگری تلقی می‌گردد.

کنیا

سیاست قانونی: در قوانین کیفری کنیا، هیچ تعریف قانونی از روسپیگری نیامده است. اما استفاده از درآمدهای روسپیگری غیر قانونی است.

رویه عملی: از آنجا که تعداد زیادی از زنان روستایی مهاجر، از پیدا کردن شغل محروم هستند، فاحشگی در مناطق شهری در حال افزایش است. پلیس مرتباً روسپیان را مورد آزار و اذیت قرار می‌دهد. طبق گزارش پژوهشگرانی که درباره آیدز و روسپیگری تحقیق کرده‌اند، هر زن مجرود و دارای شرکای جنسی متعدد، به نظر می‌رسد فاحشه باشد، خواه بین طرفین پولی رد و بدل شده باشد یا نه.^(۱)

۱- به نظر می‌رسد این موضوع مغایر تعریف روسپیگری باشد. در تعریف پرداخت پول یا چیز دیگر در ازای

هلند

سیاست قانونی: روسپیگری غیر قانونی نیست و به عنوان موضوعی خصوصی و شخصی تلقی می‌گردد. استثمار جنسی و قوادی غیر قانونی است. شوراها محلی تصمیم می‌گیرند که چنین افرادی را کی و کجا تعقیب کنند. در بسیاری از شهرها، درخواست و یا تقاضای فاحشگی توسط زن یا مرد ممنوع است.

رویه عملی: فعالیت‌های مربوط به روسپیگری در یک وضعیت بازار آزاد فراهم است. صاحبان روسپی‌خانه‌ها و روسپی‌ها مجبور به پرداخت مالیات هستند، اما فواحش هیچ حقوقی به عنوان زن کارگر مواجهه با انگ‌زنی یا بی‌آبرویی اجتماعی شدید ندارند.

نیوزلند

سیاست قانونی: روسپیگری غیر قانونی نیست، اما درخواست و یا تقاضای فاحشگی، اداره فاحشه‌خانه‌ها و تحصیل درآمد از این مراکز و استفاده از درآمدهای یک فاحشه غیر قانونی است. محکومیت به جرایم فوق می‌تواند منجر به مجازات حبس تا ۵ سال گردد.

رویه قانونی: شاغلان سکس می‌بایست با پیش‌بینی احتیاط‌های ماهرانه، ماهیت واقعی کارشان را پنهان نمایند. این پیش‌بینی‌ها و یا اقدامات احتیاطی مانع عمده‌ای در راه تعلیم و یا آموزش درباره HIV/AIDS در صنعت سکس است.

پرو

سیاست قانونی: فاحشگی توسط فاحشه‌خانه‌های دارای مجوز قانونی است و به وسیله وزیر کشور اداره و کنترل می‌شوند. روسپیان باید به وسیله دولت ثبت شده و کارت شناسایی داشته باشند و هر ۱۵ روز کارت کنترل سلامت خود را ارائه دهند.

رویه عملی: روسپیگری در حال افزایش است. دولت از راه دادن مجوز به فاحشه‌خانه‌ها کسب درآمد می‌کند.

سنگال

سیاست قانونی: فاحشگی غیر قانونی نیست. اما معاونت یا همدستی با یک زن برای ورود به روسپیگری، استفاده از درآمدهای یک فاحشه یا دایر نمودن فاحشه خانه، غیر قانونی است. روسپیان باید به وسیله دولت ثبت شده باشند و تحت آزمایش‌های منظم سلامت قرار بگیرند و همیشه کارت‌های خود را به همراه داشته باشند.

رویه عملی: روسپیگری غالباً در مراکز شهر وجود دارد و به دلیل سختی‌ها و فشارهای اقتصادی در حال افزایش است. روسپیان افراد خارج از جامعه به شمار می‌آیند و از نظر اجتماعی طرد شده می‌باشند.

تایلند

سیاست قانونی: به موجب قانون کیفری این کشور، کارکردن به عنوان یک روسپی یا استفاده از درآمدهای یک فاحشه غیر قانونی است.

رویه عملی: روسپیان به عنوان افرادی برای سرگرم کردن (پذیرایی کنندگان) فعالیت می‌کنند. تورسیم جنسی شامل عمل جنسی با اطفال معمول است، اگر چه اکثر مشتری‌ها محلی هستند.

ترکیه

سیاست قانونی: قانونی بودن روسپیگری در این کشور، بدین معناست که فاحشه خانه‌های دولتی در نقاط معینی از هر شهر وجود دارند. فواحش ملزم به نام نویسی (ثبت)، به همراه داشتن کارت شناسایی خاص و انجام آزمایش‌های پزشکی (هر دو هفته یکبار) می‌باشند. رویه قانونی: روسپیگری برای صاحبان فاحشه خانه‌ها بسیار سود ده است. در سه سال گذشته بیشترین پرداخت کننده مالیات در ترکیه، صاحبان فاحشه خانه‌های استانبول بوده‌اند. اما زندگی روسپیان بسیار محدود و از لحاظ اجتماعی طرد شده‌اند و بنابراین قادر به یافتن شغل دیگری نیستند.

بریتانیا و ایرلند شمالی

سیاست قانونی: روسپیگری غیر قانونی نیست، اما درخواست و یا تقاضای فاحشگی، قوادی و تقاضای فاحشگی از یک زن به وسیله یک مرد در خیابان یا مکان عمومی^(۱) غیر قانونی می‌باشد. اکثر روسپیان به اتهام تقاضای فاحشگی دوره‌هایی را در زندان سپری کرده‌اند. رویه عملی: محکومیت آنها بدین معناست که از برخی مشاغل منع می‌شوند و مسافرت به برخی کشورها (نظیر آمریکا) برای بقیه عمر، برای آنها ممنوع است.

۱- علاوه بر مورد فوق استفاده از وسیله موتوری یا درحالی که فرد از ماشین پایین می‌آید و درخواست فاحشگی از یک زن می‌کند، شامل این عنوان مجرمانه می‌گردد. اصرار، درخواست الزاماً نباید با آزار و اذیت نسبت به زنان یا مزاحمت عمومی برای سایر مردم در ملاء عام همراه باشد. (مترجم)